

*Slik åpner boka:*

## Et lass med gamle, morkne bein

*En sensommerdag i året 1838 gled en Hardangerjekt inn på Vågen i Bergen.*

*Om bord var to menn fra Eidfjord, den lille fjordbygda innerst i Hardangerfjorden.*

*Det var langt fra noe særsyn at hardingene kom til byen med varer. Fra Eidfjord ble det levert mange slags landbruksprodukter til markedet, smør og ost, og ikke minst reinsdyrkjøtt og reinskinn fra fjellet.*

*Men denne dagen må folk på kaien ha gjort store øyne da de fikk se hva de to karene hadde å selge:*

*Bein. Et lass med gamle, morkne bein!*

**B**eina hadde den ene av dem, Ole Medhus, funnet på fjellet mellom Hardanger og Hallingdal. Der lå det ruiner av store steinbuer, kunne han fortelle. Utenfor ruinene fantes svære avfallsdynger, fulle av bein og forvitrete gevirstykker. Her hadde Ole gravet opp flere våger med bein, så mye som hesten kunne bære. Han hadde hørt at det i Bergen ble betalt god pris for bein som kunne males opp og brukes til gjødsel, og han så her en sjanse til å tjene noen hardt tiltrengte skillinger.

Men det ble en strevsom tur. Først tre dryge mil til fots, vestover Vidda. Deretter ned den smal og kronglete stien som klynget seg til den stupbratte dalsiden ned mot Simadalen og fjorden, nærmere 4000 fot nedunder. Og så til sist en rotur på godt og vel en halv mil til Vik i Eidfjord.

Det var gjestgiveriet på Heggjagarden som var hans mål. Her var det enken Synneve som styrte og regjerte. Hun drev også landhandel, og Ole regnet med at hun ville kjøpe reinsdyrbeina for videresalg til Bergen.

Men gjestgiverenken var ikke interessert. Det ble i hvert fall ingen handel.

Det endte med at Ole bestemte seg til å dra til Bergen med reinsdyrbeina selv og forsøke å få solgt dem der. Han fikk følge med en kar fra Maurset i Sysendalen som likevel hadde ærend til byen. Så la de ut med jekten, seilte de tretten milene ut Hardangerfjorden og deretter seks mil nordetter leia til Bergen.

Her ble Ole forhåpentlig vis kvitt varene sine. Men noen god forretning kan det neppe ha vært. Så vidt vi kjenner til, er dette både første og siste gang noen skal ha forsøkt å selge reinsdyrbein fra Hardangervidda i Bergen.

Ryktet om de to hardingene og den merkverdige handelsvaren deres spredte seg i byen. Til sist kom det også tollinspektør Christie for øre. Tretten år tidligere hadde han, sammen med blant andre biskop Jacob Neumann og overlærer ved Latinskolen Lyder Sagen, tatt initiativ til å opprette et museum for oldsaker, antikviteter og naturhistorie. Siden hadde han med myndig hånd styrt dette sitt hjertebarn, Det Bergenske Musæum, og vokter om dets skatter.

Det sier seg selv at gamle ruiner og møddinger med beinrester av reinsdyr, levninger etter fordums bruk og bosetning i høyfjellet, måtte pirre museumsmannens nysgjerrighet. Hvilket det også gjorde.

Ryktet om reinsdyrbeina til Ole Medhus ble begynnelsen på utforskningen av Hardangerviddas kulturhistorie.



*Vår tids reinsdyrjeger på Hardangervidda fører videre en mer enn 9000 år lang tradisjon: Høstjakt på rein i fjellet.*